

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ו

שם השיעור – הקריאה לשלום בספר יהושע

שם המרצה – הרב ד"ר יוסף מרקוס seffy2@gmail.com

1. ספרי במדבר פרשת בהעלותך פסקא עח

ר' אליעזר אומר זו רחב הזונה שהיתה עסוקה באכסנאי' שמונה כהנים ושמונה נביאים עמדו מרחב הזונה ואלו הם ירמיהו חלקיהו ושריה ומחסיה וברוך ונריה וחנמאל ושלום רבי יהודה אומר אף חולדה הנביאה היתה מבני בניה של רחב הזונה שנאמ' וילך חלקיהו הכהן ואחיקם ועכבור ושפן ועשיה אל חלדה הנביאה אשת שלם בן תקוה (מלכים ב' כב יד) ואומר הנה אנחנו באים בארץ את תקות חוט השני הזה תקשרי (יהושע ב יח) והרי דברים ק"ו ומה מי שהיתה מעם שנ' בו לא תחיה כל נשמה (דברים כ טז) על שקירבה עצמה כך קירבה המקום ישראל שעושים את התורה עאכ"ו וכן אתה מוצא בגבעונים מהו אומר ויוקים ואנשי כוזיבא (דה"י =דברי הימים= א' ד כב) ויוקים שקיים להם יהושע ברית כוזיבא שכיזבו ליהושע ואמרו מארץ רחוקה מאד באו עבדיך ולא באו אלא מארץ ישראל והרי הדברים ק"ו ומה אלו שהיו מעם שחייב כלייה על שקירבו עצמם קירבם המקום ישראל שעושים את התורה עאכ"ו.

2. ויקרא רבה (וילנא) פרשת מצורע פרשה יז

אמר רבי ישמעאל ב"ר נחמן ג' פרוזדיגמאות שלח יהושע אצלם הרוצה לפנות יפנה, להשלים ישרים, לעשות מלחמה יעשה, גרגשי עמד (ופנה) מאליו לפיכך נתנה לו ארץ יפה כארצו הה"ד (ישעיה לו) עד באי ולקחתי אתכם אל ארץ כארצכם זו אפריקי, גבעונים השלימו שנאמר (יהושע י) וכי השלימו יושבי גבעון, ל"א מלכים עשו מלחמה ונפלו.

3.

יהושע פרק ט'	דברים פרק כ' (י – יח)
(ו) וַיֵּלְכוּ אֶל יְהוֹשֻׁעַ אֶל הַמַּחֲנֶה הַגָּדֹל וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו וְאֵל אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצֵי רְחוֹקָה בָּאנוּ	(טו) כֵּן תַּעֲשֶׂה לְכָל הָעָרִים הָרְחוֹקֹת מִמֶּךָּ
(ז) וַיֹּאמֶר אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל הַחַוִּי אוֹלִי בְּקֶרְבִּי אֶתָּה יוֹשֵׁב; (טז) וַיִּשְׁמְעוּ כִּי קִרְבִּים הֵם אֵלָיו וּבְקֶרְבוֹ הֵם יֹשְׁבִים.	(טז) וְרַק מִעָרֵי הָעָמִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר יִקְוֶה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נִחְלָה
(טז) וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ שְׁלוֹם וַיִּכְרַת לָהֶם בְּרִית לְחַיֹּתָם	(יז) כִּי תִקְרַב אֶל עִיר לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ וְקִרְאתָ אֵלֶיהָ לְשָׁלוֹם.
(כא) וַיְהִי חֹטְבֵי עֲצִים וְשֹׂאבֵי מַיִם לְכָל הָעֵדָה; (ח) וַיֹּאמְרוּ אֶל יְהוֹשֻׁעַ עֲבָדֶיךָ אֲנַחְנוּ	וַהֲיָה כָּל הָעָם הַנִּמְצָא בָּהּ יִהְיוּ לָךְ לְמָס וְעֲבָדֶיךָ

4. רמב"ן דברים פרק כ פסוק יא

ודע כי ענין אנשי גבעון היה מפני שלא היו יודעין משפטם של ישראל בקריאת השלום, והקדימו קודם שתבא להם פרוסדיטגמא של יהושע, ולכך אמרו (יהושע ט כד) ונירא מאד לנפשותינו. או שלא רצו מתחילה לשמוע לדברי יהושע, ובסוף פחדו, ועשו עצמם נכרים דכתיב (שם פסוקים ג ד) ויושבי גבעון שמעו את אשר עשה יהושע ליריחו ולעי ויעשו גם המה בערמה, והיה מועיל להם עוד, שלא יהיו להם לעבדים אלא יהיו עמם בעלי ברית. ומפני זה הקפידו עליהם, והיו נהרגין אלמלא שבועת הנשיאים, מפני שהיה עליהם לקבל מסים ושעבוד כמו שאמרנו, והם כרתו להם ברית להיותם שוים להם ובעלי ברית ועוזרים זה לזה במלחמותיהם, ועשו עמהם שלום לפי שהיו סבורין שהם ערים רחוקות מאד מן העמים שאין דעתם לבא עליהם כלל. ולפיכך קלל אותם יהושע ואמר (שם פסוק כג) ועתה ארורים אתם, שהם מן העמים הארורים אשר אררם ה', ועשה להם כמשפט הראוי להעשות בהם לקיים מה שנאמר למס ועבדוך, שיהיו חוטבי עצים ושואבי מים לעדה ולמזבח ה', והוא המס והשעבוד כמו שפירשנו...

והרב רבי משה כתב (הל' מלכים פ"ו ה"ה), שהקפידו עליהם מפני שכרתו להם ברית, והרי הוא אומר (שמות כג לב) לא תכרות להם ולא להיהם ברית. ואינו נכון בעיני, כי הגבעונים בודאי קבלו עליהם שלא לעבוד ע"ז, כמו שאמרו (יהושע ט ט) באו עבדיך לשם ה' אלהיך, ולכך לא הוצרך יהושע אחרי כן לומר להם שיקבלו עליהם לעבוד את השם, כיון שכן מותרין היו בברית ההוא כמו שהיו מותרין בשיבת הארץ, ששתייהן לא נאסרו אלא קודם התשובה כמו שאמר (שמות כג לג) פן יחטיאו אותך לי, וכן אמר לא תכרות להם ולא להיהם ברית, אבל הדבר כמו שאמרנו.

5.

רחב (פרק ב)	גבעונים (פרק ט)
(ט) וַתֹּאמֶר אֶל הָאֲנָשִׁים יְדַעְתִּי כִּי נָתַן ה' לָכֶם אֶת הָאָרֶץ	(כד) כִּי הִגַּד הַגִּד לַעֲבָדֶיךָ אֶת אֲשֶׁר צָוָה ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת מֹשֶׁה עֲבָדוּ לַתָּת לָכֶם אֶת כָּל הָאָרֶץ וְלֹהֲשָׁמִיד אֶת כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְנִירָא מֵאֵד לְנַפְשֵׁינוּ מִפְּנֵיכֶם
וְכִי נִפְלָה אִימַתְכֶם עָלֵינוּ וְכִי נִמְלְגוּ כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם.	

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ו

(ט) כִּי שָׁמַעְנוּ שְׁמֵעוּ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה בַּמִּצְרִים:	(י) כִּי שָׁמַעְנוּ אֵת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ ה' אֶת מִי יָם סוּף מִפְּנֵיכֶם בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם
(י) וְאֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה לְשָׁנֵי מַלְכֵי הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר בָּעֵבֶר הִרְדּוּ לְסִיחֹן מֶלֶךְ הַשְּׁבֹן וְלַעֲוֹג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן אֲשֶׁר בָּעֲשָׁתְרוֹת.	וְאֲשֶׁר עָשִׂיתֶם לְשָׁנֵי מַלְכֵי הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר בָּעֵבֶר הִרְדּוּ לְסִיחֹן וְלַעֲוֹג אֲשֶׁר הִקְרַמְתֶּם אוֹתָם:

6. ספרי במדבר פרשת פינחס פסקא קלו

וצו את יהושע וחזקיהו ואמצהו צוהו על דברי תלמוד ר' יהודה אומר צוהו על הגבעונים.

